

Mária Spišiaková – Nina Mocková (2022):
Chromatizmy v slovensko-španielskom
kontexte

České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií.
82 s. ISBN 978-80-7556-107-7

Vydaná monografia prezentuje výsledky projektu VEGA: *Chromatizmus a jeho konotácie v kontexte slovanských a románskych jazykov*. V prvých dvoch častiach autorky približujú teoretické východiská svojho výskumu a výskyt chromatizmov v lingvistickom ako aj nelingvistickom kontexte. Prednosťou monografie je veľké množstvo príkladov, ktoré ilustrujú rozmanité použitia jednotlivých farieb v rôznych umeleckých žánroch, ktoré fungujú ako od kontextu závislé a v ňom aktivované významové zložky a plasticky ilustrujú a mapujú jednotlivé pocity a predstavy, ktoré dané chromatizmy vyvolávajú v predstave španielskych a slovenských hovoriacich. Čím prepájajú danú analýzu s východiskami kognitívnej lingvistiky či etnolingvistiky, pri ktorom sa jazyk skúma vo svojom vzťahu ku kultúre istého jazykového spoločenstva a jeho výkladu reality. Monografia prináša aj prehľad o súčasnom stave skúmanej problematiky na Slovensku a v Španielsku.

Vo štvrtej, ťažiskovej kapitole, sa autorky venujú kvantitatívnej a kvalitatívnej analýze korpusu. Rozdelili chromatizmy, väčšinou ide o viacslovné pomenovania, ktoré obsahujú pomenovanie farby, ktoré prešlo sémantickou transpozíciou. Jednotlivé chromatizmy delia na tie, ktoré sú spoločné obom jazykom (*čierny zoznam* ‚lista negra‘, *números rojos* ‚červené čísla‘), ďalej na tie, ktorých ekvivalent v druhom jazyku nevyjadruje daný význam rovnako, buď použitím inej farby alebo nechromaticky (*biela ekonomika* ‚economía legal‘, *dar en el blanco* ‚trafiť do čierneho‘) a tie, ktoré nemajú ekvivalent a prekladajú sa opisom (*sivá myš* ‚persona que no llama la atención‘, *modrá knižka* ‚libreta azul, la recibían los jóvenes que no podían por

motivos de salud cumplir con el servicio militar en Checoslovaquia‘ a pod.).

Výsledky analýz sú spracované v piatej kapitole a v závere. Dokopy je v monografii analyzovaná takmer tisícka pomenovacích jednotiek (935), ktoré obsahujú chromatizmus. Zaujímavá je korelácia frekvenčného poradia slov označujúcich farbu v akomkoľvek použití, poradie prvých šesť je zhodné v oboch jazykoch pri vyhľadávaní v korpuse Araneum (na prvých dvoch miestach sa nachádzajú biela a čierna, čo z fyzikálneho hľadiska ani nie sú farby v pravom slova zmysle, ale je pochopiteľné, že ich sem autorky zaraďujú). Pri poradí výskytu chromatizmov v sledovanej takmer tisícke pomenovaní (478 v španielčine a 457 v slovenčine) korelovalo poradie prvých 5 farieb.

Spracovaný korpus je veľmi dobrým východiskom na ďalšie výskumy, pri ktorých by sa mohli oddeliť jazykové, systémové konotácie od tých slabších textových alebo zadefinovať rozdiely v potenciáli vytvárania chromatických antonymických vzťahov v oboch jazykoch, až po prípadné interdisciplinárne využitie v iných disciplínach ako antropológia, etnológia či religionistika, ktoré by určite vedeli podrobnejšie vysvetliť okolnosti vzniku týchto kultúrne fixovaných konotácií.

Bohdan Ulašin

Katedra romanistiky, Filozofická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Gondova 2, 811 02 Bratislava 1, Slovensko

bohdan.ulasin@uniba.sk